

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

10
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVI — Број 110 — Субота, 6 фебруар 1954

ШИША
НЕ МОЖЕ ДАСЕ СЕТИ

ТРА-ЛА-ЛА...

**ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК**
ПОЧИЊЕ
ДА ДОНОСИ У
ИДУЋЕМ БРОЈУ
МИКИ ТРАГА
за
МУЛА-ЛОМ
НОВ СТРИП
У НА-
СТАВЦИ-
МА

ЛЕ ПАК

С.К.СЛОГА

СЛИЧНОГ ТИПА САМ ВЕК
РАНИЈЕ НЕГДЕ ВИДЕО!
САМО ГДЕ?

Copyright © 1953, Walt Disney Productions. World Rights Reserved. Distributed by King Features.

ИЗТРОБЉЕН НА ДНУ ОКЕАНА

(5) Гери се муњевитом брзином окрете и крикну од запрепашења. На једном камену, у полу-тама пећине, седео је Бринкендорф с машинском пушком преко колена.

— Већ три дана вас овде чекам, — рече он и насмеја се усьињено. — Били сте веома спори, пријатељи моји!

— Бринкендорф, — промуца Гери као да не верује сопственим очима. — Ви сте, значи, украли планове с намером да од тога направите добар трговачки посао. Израдили сте дупликат „Ротифера“.

Бринкендорф га прекиде пре зриво слежући раменима:

— Јасно је да сам намеравао да начиним добар трговачки посао. Ја то и сад намеравам. Зашто бих иначе ставао свој живот на кошку и спустио се у овај подводни пакао...

Кеслеров мирни, озбиљни глас, у коме као да се осећало неко жаљење, пресече њихово објашњавање:

— Он ме је присилио да вас позovem. Мој радио-отпремник престао је да ради још пре недељу дана. Јер, батерије не могу вечито да трају. Боље да сам умро но што сам и вас домамо у његову злочиначку клопку... — и, готово несве-

сно, његови прсти додирнуше широку модрицу преко чела. Гери је осетио како га преплавајује талас мржње. Крв му је журнула у главу, а у ушима му је тугало. Пре но што је био способан да ма шта изустити, Мк Неб просијкта кроз стиснуте зубе:

— Па шта сад, ти проклето рибе штене?

— Сад... — Бринкендорф се окрете и погледа на другу обалу мале пећинске драге, која је била покривена црвенкастом маховином. Геријев поглед поје за његовим. У подножју једног каменог брежуљка, са извученим точковима за кретање по суву, дежао је дупликат „Ротифера“... — Сад ћемо сви прећи на другу страну. Не треба да заборавите да у овој машини има довољно метала за сву тројицу. Тада ћу ја отиснути у воду своју подморницу и кроз десет минута мене ту више неће бити. Не намеравам ни да вас побјежим, нити да онеспособим ваш брод. Али, то свакако и сами увиђате, бићу принуђен да се на неки начин ипак осигурам. Због тога ћу, чим изађем из пећине, разорити динамитом улаз у њу.

Гери је стајао као окамењен. Он није могао да поверује да један човек може тако мирно

да говори о својим злочиначким намерама. Бринкендорфове речи, изговорене подругљивим гласом, једва су долазиле до његове свести.

— Чудна је атмосфера у овој пећини. У њој има довољно кисеоника да више људи може да живи неколико недеља. Али, сваки удисајем њега је све мање. Овде нема биљака с хлорофилом које би угљендиоксид поново претвориле у кисеоник. Бојим се, заиста се бојим, да ћете се ви кроз неколико недеља угушити због недостатка кисеоника.

Последње речи Бринкендорф пропрати грубим, промуклим смехом. Махнувши машинском пушком према својој подморници, он настави:

— Пожурите, пријатељи. Ја имам неку одаратност према пећинама. Клаустрофобију. Чини ми се да се у науци тако зове. Зар не, пријатељу Гери? Не завидим вам много на нашем будућем стану.

Бринкендорф прислони цев машинске пушке Герију на леђа и тројица пријатеља пођоше пред њим према другој обали.

Док су тако корачали испред Бринкендорфа који није слушао цев своје машинске пушке, Кеслер је укратко испричао двојници пријатеља како је

допнео у пећину и о својој животи у њој.

— Изгледа да ми је судбина одредила другу смрт, а не да се удавим, — поче он своју причу, болно се смејећи. — Пошто се кабла прекинуо, то-нуо сам брзо као гвоздено буле. Кад сам био на дубини од три и по миље, вода је почела да продире у моју куглу. Продирала је тако брзо да сам мислио да је дошао крај. Метални омотач лопте просто је стењао и цвирио под огромним притиском. Био сам уверен да ће се кугла распасти. Али... не знам како... ипак је издр-

океана. Мислим да вам то неће бити непријатно, јер сте сва тројица горели од жеље да овамо дођете.

Узмичући натрашке, Бринкендорф прије отвореним вратима своје подморнице, попе се у њу и залупи врата на кабинини. Помоћни точкови за кретање по суву стадоше да кличе по некој црвеној маховини.

Кад су точкови додирнули тле, Кеслер клону као да га је напустила и последња нада. Мк Неб је посвао кроз зубе. Наједном, Гери шчела за руке својом два пријатеља и повуче их према обали.

— Сад нам се пружа последња и једина могућност за спасење, — повика он трчећи. — Кроз два минута његова подморница улетеће у воду и он нас неко време неће моћи држати на оку јер ће му вода заплуснути прозор. Покушаћемо да га тучемо брзином. Док он укључи моторе, ми ћемо већ бити у подморници, а онда...

— Ако нам то буде нешто користило, — прекиде га Кеслер. — Он ми је рекао да је начинио подморницу бољу од наше. Можда ћемо стигли сувише касно...

— Можемо бар да покушамо, — одврати Гери и убрза корак.

Кад су се они укрцали у подморницу и пошли према отвору пећине, „Супарник“ је већ увелико секао површину воде. Гери је знао да их само брзина може спасти.

Но, кад је рефлектор са „Ротифера“ осветлио камену свод пећине, застао им је дах. Уз саму таваницу био је приљубљен обичан гумени балон, напуњен по свој прилици хелијумом или водоником. Испод њега је нешто светлуцало. То је била мала, сребрнаста кугла из које је избијао снап варница. Гери прискочи полузи за

рибе.

— Морам да признам да ви, и поред вашег бледила, никад нисте изгледали здравији него сад, — прекиде га Гери. — Зар се и вама то не чини чудно? Јер, у оваким животним условима, с једноличном храном, то изгледа просто невероватно.

— Можда због тога што овде нема бактерија. Као што знате, оне не могу да живе у морским дубинама. Не... изгледа да је овде потребно нешто страшније но што је ба-бица па да човек умре.

Кеслерова последња реченица вратила их је у стварност и потсетила на оно што их ускоро очекује. Као по договору, покушавали су да бар привремено забораве на судбину коју им је Бринкендорф припремио. Јер, није било пријатно мислити о ужасима који их чекају кад сав кисеоник буде потрошен. У тим неприродним климатским условима, умирање и смрт мора да су страшни. У средини у којој нема бактерија тело умрлог не подлеже труљењу и вечито ће остати онакво какво је било за живота. Умрли ће се разликовати од живог само по томе што се неће кретати и говорити. И сваки од њих тројице зажељео је да умре први. Јер, помисао да може остати последњи, принуђен да живи поред мртвих тела својих пријатеља, била је страшнија чак и од помисли на смрт.

У то су стигли до Бринкендорфове подморнице, којој је он у својој злудраности дао име „Супарник“.

— Овде се морамо растати, — обрати им се он суво. — Ја се враћам у свет обасјан сунцем да реализујем тековине своје... вредноће и памети. Остављам вас овде, на дну

доку поглавца, јер су прет-

рошење и повуче је свом снагом, узвикнувши: „Ротиферу! Та паклена кугла може да експлодира сваког секунда!“

Тек што се усталисана и запевена вода склопила изнад „Ротифера“, одјекнула је страховита експлозија, која је готово разнела камену свод. Блато и камење, као какав водопад, сручили су се у воду. Испред окна на „Ротиферу“ навукала се црна завеса која је потпуно законила видик. Тројица путника наједном се нађоше на подморници, која је нагло полетела према дну, а затим, пошто се неколико пута окренула у круг, стала лагано да се нише. Без капи крви у лицу Гери је притрчао контролној табли и с хрбрешћу која може да се роди само из очајања повуче палицу за дизање. Кроз таму густу као најгире мастило подморница је стала да се погледа према површини. Да ли у живот или смрт, то нико од њих тројице није знао.

Наједном, кроз ситно комађе стена које се још осипало с таванице, подморница је избила на површину. Потпуно исцрпљен од узбуђења и страха, Кеслер се сручи на столицу и стаде да отиру чело. Мк Неб, наизглед нешто мирнији, стајао је поред прозора, дубоко замисљен. О чему је мислио? Можда о смрти коју тек што су избегли.

Но, тај предах трајао је свега неколико секунди. У кабинини се, сасвим неочекивано, зачу Бринкендорфов смех. Радиоапарат је остао отворен кад је подморница улетела у пећину, а од узбуђења што су угледали Кеслера, Мк Неб и Гери заборавили су да га искључе. У тишини која је догле владала у кабинини, одјекивао је Бринкендорфов грдени глас.

— Пријатељи моји, били сте заиста паметни. Не знам само да ли сте довољно паметни да побегнете и од овог пламена који ћу овог тренутка да уперим на вас.

У једном скоку сва тројица се нађоше поред кружног прозора. У истом тренутку угледали су оно чиме им је Бринкендорф претио. Зауставивши дисање, напрегнуто су посматрали како се на куглу „Супарника“, који је стајао с ову страну улаза у пећину, мали мекур белог пламена претвара у пламени језик. Не владајући више собом, Кеслер очајнички викну:

(Наставиће се)

Османлије И ЊИХОВ НАЧИН РАТОВАЊА

Како је изгледала она силна турска војска под чијим су ударцима некад падали и најутврђенији градови у Европи? Како је та војска, без моторизације, преваливала своје дуге путеве и како је, без тенкова и авиона, предузимала јурише којима се било веома тешко одупрети?

Међу документима који о томе говоре налази се и књига нашег земљака Миканла Константиновића из Острице, „ког су Турци негда заробили и међ јаничаре дали“. Књига је написана око 1490. и то на полском језику, а у Београду је, у преводу Јанка Шафарика, изишла 1865 године. У предговору томе делу Шафарик каже да је Константиновићева „Турска историја или кроника“ најстарије дело о Турцима, преважно за тадашњу Европу, јер је написана од очевидаца и зналаца Турака управ онда кад су они почели бивати за хришћанство најстрашнији и најопаснији“.

Цар са својом пратњом. Цар је јахао коња, а око њега су вазда били јаничари, његова најбоља и најсигурнија војска. Султан Мехмед називао је своје јаничаре јаганџија и говорио им: „Што год је моје, то је и ваше“.

Да би се лакше кретали, Турци су често место топова носили материјал за ливење

ле и на тој ватри зготове себи јело. То је била нека врста завета: сабље имају да се поломе у боју, па корице више неће ни бити потребне.

У напад се полазило обично ноћу. Војска се прво привуче непријатељском утврђењу и ту чека, а у свануће ступе у дејство топови. После жестоке топовске паљбе, јаничари, уз бубњање и заглашну вику, пењу се уз лествице на бедеме. За време јуриша на Јајце, у лето 1463, један јаничар био се испео на тврђаву и истакао барјак, али у том тренутку један бранилац града, с оне стране зида, такође се нашао на врху бедема и зграбио тур-

тога тешког оружја. Топове су лили под самим бедемима града који су намеравали да освоје.

Уочи самог јуриша, војска је морала прво да доведе из поља, са паше, све коње, камиле и магле, да стока за време напада не би пала непријатељу у руке. Затим се, ако би већ био мрак, при запаљеним лојаним свећама објављивало шта ће као награду добити онај ко први изнесе барјак на зид непријатељског утврђења, шта други, а шта трећи. Онда се Турци добро најеђу, напију и међусобно се изљубе и опросте. У тим тренуцима јаничари су знали да изваде своје сабље из корица, па корица баци на гомила, вапа-

ски барјак. Два војника — нападач и бранилац — ухватили су се у коштак, па су обојица пали и погинули.

Турци су имали изванредну коњицу. Од самог топота њихових брзих коња и думбарања њихових добоша бежали су многи малодушници. Саветујући хришћане како треба да се боре против Турака, писац „Турске историје“ упозорава да је турски војник такав „да ако га гониш, он ће ти побегнути, ако ли он тебе гони, онда му нећеш утећи. Турци и њихови коњи зато што су лаки свагда су бодри, а ви са вашином коњицама због преседног терета свагда сте тром“.

Према казивању овог хроничара, Турци су, полazeћи у бој, увек водили са собом доста камила. Једне су носиле оружје, друге — храну, треће — чадоре и бубње. Кревет и друге личне цареве ствари товарене су на магле.

Турска војска имала је четирнаест различитих боја: бели, црвени, зелено-црвени и жуто-црвени. Ако се негде развију сва четири барјака, онда је то знак да се ту налази и сам

Вампуми

Истраживачи предела који се шире око реке Мисисипи забележили су да тамошња индијанска племена, нарочито Ирокези и Хјурони, носе украсе сличне појасевима, а називају их вампумима. Реч потиче из језика Хјурона.

Устари, вампум није само украс, иако је то обично данас, него је нарочита врста „писања“, која се састоји у томе да се разнобојне морске шкољке, корали, бисери, златни перје, биљке, семенке и сличне стварице нанижу на кожне каишеве, биљна влакана итд. Ту врсту „писања“ познају Ирокези и Хјурони, а сами вампуми личе на ђердане.

У старија времена вампуми су служили као записи свештеника; затим као средства за објаву рата и склапање мира. Тако постоји вампум што су га Ирокези, крајем 17 века, предали Виљему Пену, оснивачу Пенсилваније и Филадельфије, као знак вечног пријатељства између њега и њих. На том вампуму представљен је један Европљанин са шеширом и један Индијанац без шешира. Исто тако, познато је да је и Колумбо добио један вампум од једног племена са Хаитија, који је био украшен златом.

На вампумима су, такође, исписивани и закони који су се јавно читали на скупштинама, затим су вампуми служили као новац, знак права својине итд. Вампуми су се обично веома брижљиво чували у дому поглавца, јер су прет-

стављали важне документе јавног живота. Вампуми су, такође, играли важну улогу у односима првенскожања и белаца, као што је случај када су склапани трговачки уговори, затим када су покрштавани Хјурони итд.

Ако неко племе није хтело да прими вампум, онда је то био знак да не пристаје на предлоге у уговору. Ако би вратило вампум, онда је то значило прекид уговора. Има још примера за што су све служили вампуми. Тако, ако је неки Ирокез убио човека и послао његовој породици чист, бео вампум, онда је то значило да се он извињава и моли за опроштај. Тиме је крв измирена, а пријатељство обновљено. Ако је у том случају једно племе послало другоме црвен вампум на коме је био знак беле секире, онда је то био знак објаве рата.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
СТОЈИЉКО СТОЈИЉКОВИЋ,
БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 21. — ИЗДАЈЕ И ШТАМПА „ПОЛИТИКА“ — ШТАМПАРСКО-ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЊЕ, БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 31. — ТЕКУЋИ РАЧУН БРОЈ 102-Т-82. ПОШТ. ФАХ 124. — ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ: ГОДИШЊА 500, ПОЛУГОДИШЊА 250 ДИНАРА. ЗА ИНОСТРАНСТВО ГОДИШЊА 760, ПОЛУГОДИШЊА 380 ДИНАРА. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЉАЈУ.

ТОПОВИ из Словеније у ПРВОМ УСТАЊУ

Сад већ ни судија други није било у земљи осим данја и њиови кабаданја и субаша. Тако пише Вук Караџић и тиме доста добро карактерише политичке прилике у Београдском пашалуку крајем 18 века, кад је због турских зулума број одметника стално растао. Сама сеча кнезова, почетком 1804, била је једна од варница из које се разбуктао устанак. До половине године под оружјем је било већ око 50.000 људи.

Турска влада одмах је послала своје трупе на устанике, али у сукобу на Иванковцу Турци су претрпели први пораз. Затим су доживели катастрофе на Делиграду, Мишару и у Поречу, а круна устаничких победа било је заузимање Београда.

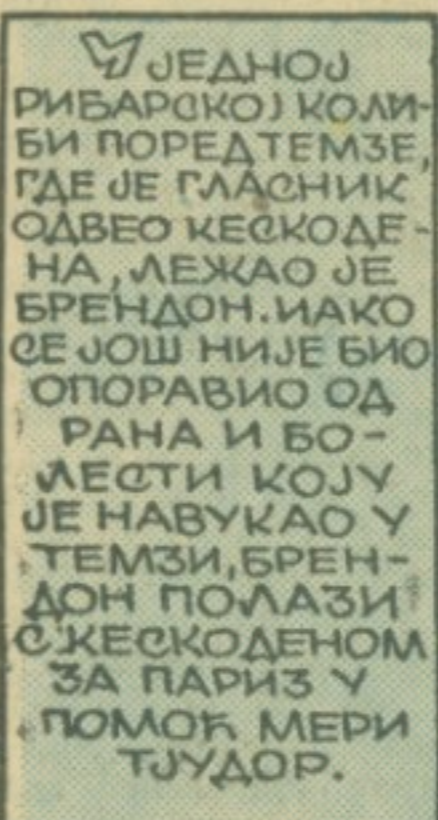
Већи део пашалука био је ослобођен, па се осетила велика потреба за оружјем и цебаном, да би се са успехом одолевало многоструко јачој турској сили. Устаничке вође покушале су да набаве то оружје изван Србије. Покушај набавке оружја преко Земуна није донео неке видније резултате, иако су се Срби-земунски трговци трудили да преко Саве пошаљу што више цебана. Због тога је Совјет послао своје претставнике у Словенију. Пошто је већи део устаничких вођа био из реда марвених трговаца, они су добро познавали прилике у Словенији, у којој су и раније, за новац од продатих свиња, набављали гвоздену робу.

Почетком 1806 године делегати Совјета нашли су се у Словенији и почели преговоре за куповину топова, мерзера и пушака. У то време у Словенији је била јако развијена индустрија топења и ливења гвожђа. Само у Крањској 164 железаре обрађивале су гвоздену руду. Штајерска је такође била позната по својим ливницама, а у Корушкој је била нарочито развијена производња пушака. Устанички изасланици обишли су и Суву Крајину, Птуј, Љубљану и Трст. Њихову пажњу привукла је нарочито топионица и ливница у Двору крај Жужемберка, највећа у то доба, у којој је радило око 500 ливаца.

Управнику фабрике у Двору Срби су одмах понудили склапање уговора за испоруку 50 топова и мерзера, али бечки двор, да не би дошао у сукоб с Портом, није то дозволио. Због тога су се посланици обратили Словенцу Ивану Томану, који је имао једну мању ливницу у Заграду, у којој су српски трговци обично куповали потков за коње. На предлог делегата, Томан је направио план за изградњу сопствене фабрике оружја, па је довео десетине стручних пушкарара који би радили у новоподигнутој фабрици. Гроф Ауерсперг, власник ливнице у Двору, бојећи се конкуренције, спречио је остварење ове замисли и оптужио Томана да шурује са Србима.

Устанички емисари нису клонули духом. Они су међу ливницама и топионицама створили илегалну организацију за пребацивање оружја у Србију. Та организација звала се „Веа“ и имала је задатак да износи топове и оружје из фабрике и да га тајним каналима одошиће у Србију. Организација је нарочито успешно радила међу радницима ливнице у Двору, који су успевали да извуку из фабрике читаве мерзере. Слична организација створена је и међу возарима топова за Трст, пошто су ове фабрике израђивале оружје за аустроугарску морнарицу у Трсту. Родољубиви српски трговци у Трсту, помоћу новца, омогућавали су да се изнесу топови и из самог тришанског арсенала, одакле су морем упућивани у Црну Гору, а одакле пребацивани у Србију.

Порта је због овога често протестовала код бечке владе, али је то остајало без резултата, јер је организација била јединствена. Нису имали успеха ни поједини жбири, који су покушавали да се у њу увуку. Оружје је отицало у Србију преко више канала, али је највећи сабирни центар био у Двору, одакле су, поред топова, отпремани и мерзери и пушке. „Веа“ је имала и међу пушкарима свог претставника, који се старао за транспорт пушака, које су већим делом пристизале из Корушке, преко Крања и Љубљане. У исто време он је набављао и сировине за њихову израду међу чувеним пушкарима из Боровља. Из Суве Крајине оружје је пребацивано преко Метлике и Карловца за Сисак, Топове извучене из транспорта за Трст „Веа“ је испоручивала преко Карловца.

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

САЗВЕЖЂА

Чим падне сумрак, на небу се појаве звезде. И што небески свод постаје тамнији, на њему се види све више звезда. Звезде су увек привлачиле пажњу људи, па су их они још од најстаријих времена поделили у групе или сазвежђа и дали им имена разних митолошких јунака, животиња, направа итд. Та имена сачувала се све до данас. Она су настала на тај начин што је људима једно

сазвежђе изгледало као медвед, друго као лабуд, затим као стрела, змај итд. Сазвежђа Орион, Плејаде и Велики Медвед помињу се и у најстаријим временима, а о њима говори и Хомер. Сва сазвежђа која су позната савременој науци нису била позната људима Старог века. Њихов број повећавао се у току векова, онако како су их људи постепено проналазили. Данас је на целом небеском своду познато 88 сазвежђа, од чега 30 на северној и 49 на јужној полулопти. Из наше земље могу се видети 53 сазвежђа, док се 35 не виде јер се никада не дижу изнад нашег хоризонта. За сазвежђа се обично употребљавају латинска имена, а у новије доба она се пишу скраћено. Тако се сазвежђе Бик (латински Taurus) пише Тау, Велики Медвед (латински Ursa Major) пише се У Ма итд. Све звезде које се могу видети голим оком имају поред

својих посебних имена још и ознаке словима грчке азбуке. Тако се најсјајнија звезда у сазвежђу означава првим словом — алфа, а остале редом другим словима. Пошто је број звезда у сазвежђу већи од броја слова у азбуци, то се означавање наставља латинским словима, а касније нарочитим бројевима. Означавање звезда словима увео је астроном Бајер 1603 године, а Фламинг је почетком 18 века издао први велики каталог у коме су звезде сваког сазвежђа пописане засебно. На цртежу који вам приказујемо дајемо вам поредак звезда из неких главнијих сазвежђа. Тако број 1 приказује сазвежђе Лабуд, број 2 Малог Медведа, број 3 Шкорпију, број 4 Великог Медведа, број 5 Бика, а број 6 Змаја. Овде ћемо побројати имена неких сазвежђа која се код нас виде у току целе године: Мали Медвед, Велики Медвед, Змај, Кефеј, Касиопеја, Рис, Жирафа. Да би се видело како су имена сазвежђа давана по митолошким личностима, животињама, направама итд., набројаћемо још извесан број сазвежђа: Гавран, Гуштер, Јарац, Кит, Лав, Андромеда, Херкул, Персеј, Тростраг, Теризије, Врч, Једро, Прова, Крма, Сто, Микроскоп, Мрежа, Дурбин итд.

За цртаче почетнике ШАРЕНИ ЛЕПТИРИЋ

Познато је да је сваки поче так тежак. Да бисмо вам олакшали посао, дајемо вам преглед да видите како се поступно може доћи до слике шареног лептирића.

Најпре треба нацртати горњу слику, коју може да изради и најслабији почетник-цртач. Кад се та прва скица постепено ишара као што то показује цртеж у средини, онда се лако може доћи до шареног лептирића, као што показује цртеж доња слика. Покушајте па ћете се уверити да ипак није тако тешко нацртати шареног лептирића.

Који је одговор тачан?

Акизам је: претварање муцање подизање потонулих подморница филозофска струја
Креолин је: хаљина врста уља минерал једно место у Америци
Гологлавник је: лептир колач планина село
Муспелхајм је: проналазач магнета део света варош у Руру човек који се храни само биљним плодовима

ОДГОВОРИ:
Акизам је претварање; кад се неко прави да за нешто не мари, као лисица у басни кад је рекла за грожђе да је кисело.
Креолин је тамна, првеносмеђа течност налик на уље. Има мирис катрана. Водени раствор је бео као млеко. Употребљава се за дезинфекцију и за хируршке потребе.
Гологлавник је пита од пројиног брашна са зељем, спанаћем или киселим купусом.
Муспелхајм је у нордској митологији јужни, светли и топли део света; пламени свет од кога има да почне пропаст света.

МАШИНЕ КОЈЕ МИСЛЕ

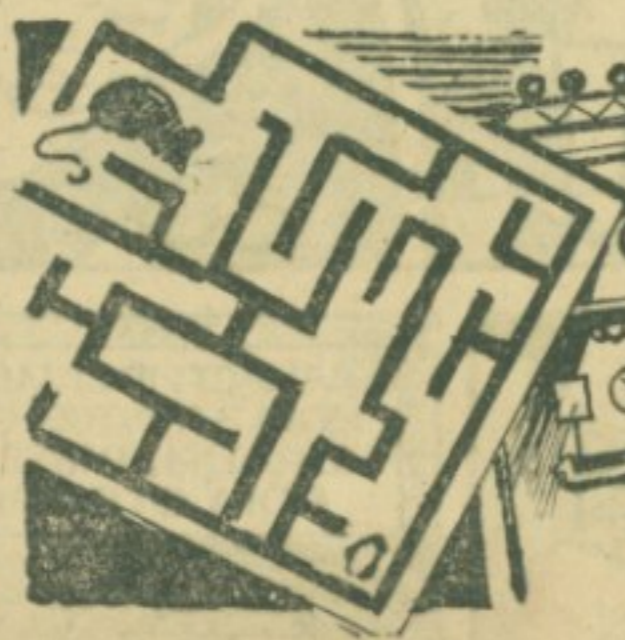
На једном крају лавиринта налази се миш, а на другом комадић масног сира. Лавиринт је, наравно, замршен и испресецан попречним пролазима и „слепим ходницима“. Препреке су многобројне и тешке, али миш, кога неодољиво привлачи мирис сира, ипак успева да нађе прави пут и да утоли глад. Миш је паметан и упорна животиња и он ће, после неколико шетњи кроз лавиринт, научити да дође до сира најкраћим путем. Јер, сударање с препрекама и остала мучна и болна „искуства“ служе му касније као опомена. То, најзад, није нимало чудно, јер је познато да многе животиње „памте“ рђава искуства и избегавају места где им се догодила нека незгода.

Али, може да нам изгледа чудно да и један механички миш, начињен од метала и жица, може да скупља и касније користи стечена искуства. Па ипак, и такав „миш“ постоји. Његово тело уствари је један трајан магнет дуг пет сантиметара. Место ногу он има три точица, а уместо осетљивих бркова танке бакарне жице. „Сир“ до кога овај „миш“ треба да дође уствари је један електрични пол. И „миш“ и „сир“ налазе се у лавиринту са ивицама од по шездесет сантиметара, који је састављен од четрдесет покретних алуминијумских делова. До „сира“ може да се дође само једним путем. Кад се окрене прекидач, механички миш полази да тражи храну. Он се судара с једном препреком, одбија се од ње, мења правац, поново налази на препреку, опет се одбија и полази другим путем. Већ је пул „модриша“, али упорно наставља пут и приближава се „сиру“. Најзад, после два минута дутања, он стиже до њега. У том тренутку зазвни једно мало електрично звонце као да објављује победу упорног „миша“.

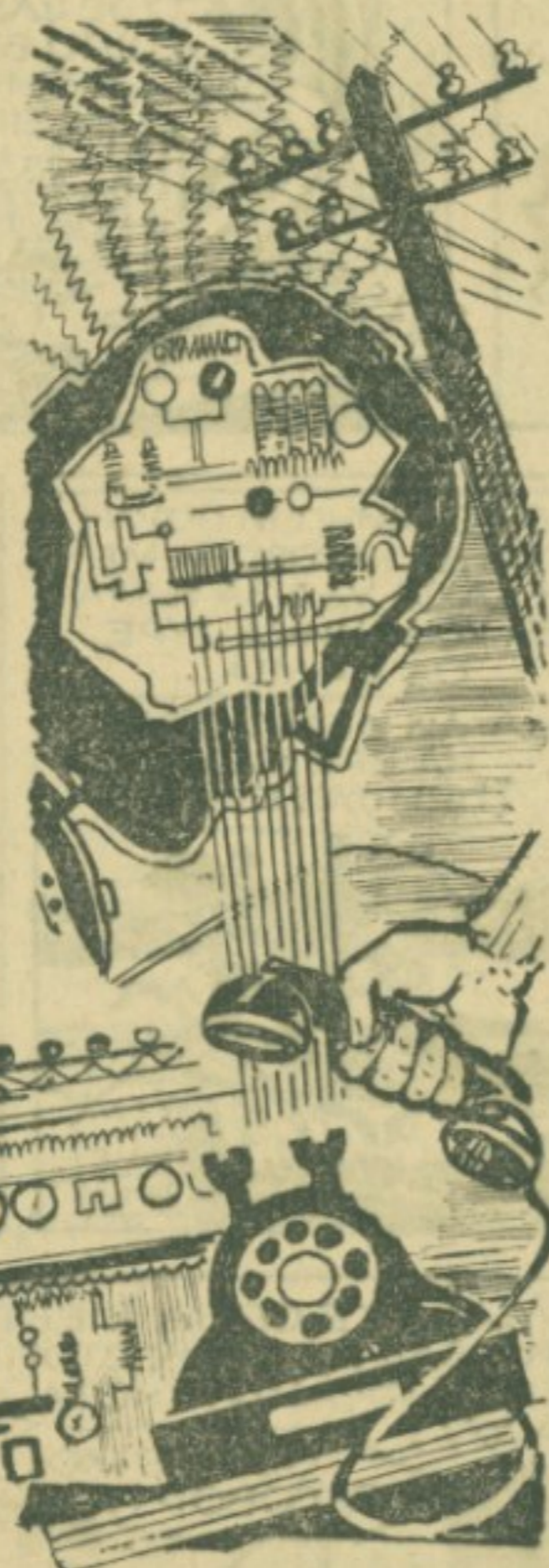
Кад се „миш“ поново стави на исто место одакле је први пут пошао и окрене прекидач, он ће опет поћи према „сиру“, но овога пута неће ударити ни у једну препреку, нити ће начинити иједан погрешан корак. И, уместо за два минута, стићи ће на циљ за свега два наест секунди. Ако се, пак, постави у неки део лавиринта кроз који при првој „шетњи“ није прошао, он ће поново почети да налазе на препреке, да се одбија од њих и да мења правац, све док не стигне у неки већ познат ходник. А тада ће, без „двоумљења“, поћи право према сиру. Заиста, паметан „миш“! Јер, чак и ако се неке покретне препреке у лавиринту распореде друкчије, он ће запамтити све ходнике који су остали неизмењени.

Овај необичан „глодар“ — израђен у великој огледној лабораторији која носи име проналазача Бела — креће се,

„мисли“, „памти“ и „скупља искуства“ помоћу једног „електронског мозга“ који се налази испод металног пода лавиринта. Иако личи на играчку, „миш“ није начињен ради забаве. Помоћу њега научници покушавају да начине „електронски мозак“ који ће бити у стању да запамти телефонски број који затражи неки претплатник и да аутоматски испроба све линије у телефонској мрежи док не успе да нађе неку слободну и тако успостави тражену везу. Значај ове пробне справе лежи у њене четири особине: да долази до решења проблема користећи своје раније погрешке и искуства; да памти правилно решење и може да га примени касније; да је у могућности да већ стеченим искуствима дола нова; и, најзад, да је у стању да потпуно „заборави“ једно

решење и нађе ново ако је потребно решити нов проблем. Први „електронски мозак“ начињен је крајем тридесетих година овог века. Та огромна справа, пуна електронских цевки и разних жица, могла је за неколико минута да реши проблем за који би добром математичару било потребно неколико месеци, ако не и година. Отада су „електронски мозгови“ стално усавршавани. У пролеће 1953 године начињен је „701“, досад најсавршенија „машина која може да мисли“. Тај „701“ састављен је од једана-

ест апарата, који могу да стану у једну осредњу одају.

Добром математичару потребно је шест секунди да сабере два четворцифрена броја, осам секунди да одузме мањи број од већег и да изврши пробу, десет секунди да помножи та два броја, а осамдесет да изврши дељење до четвртог децималног места. Међутим, за свега један секунд „701“ може да помножи две хиљаде парци четворцифрених бројева. Израчунаје: место једне рачунске радње за коју је човеку потребно десет се-

кунди, „701“ изврши сто хиљада радњи!

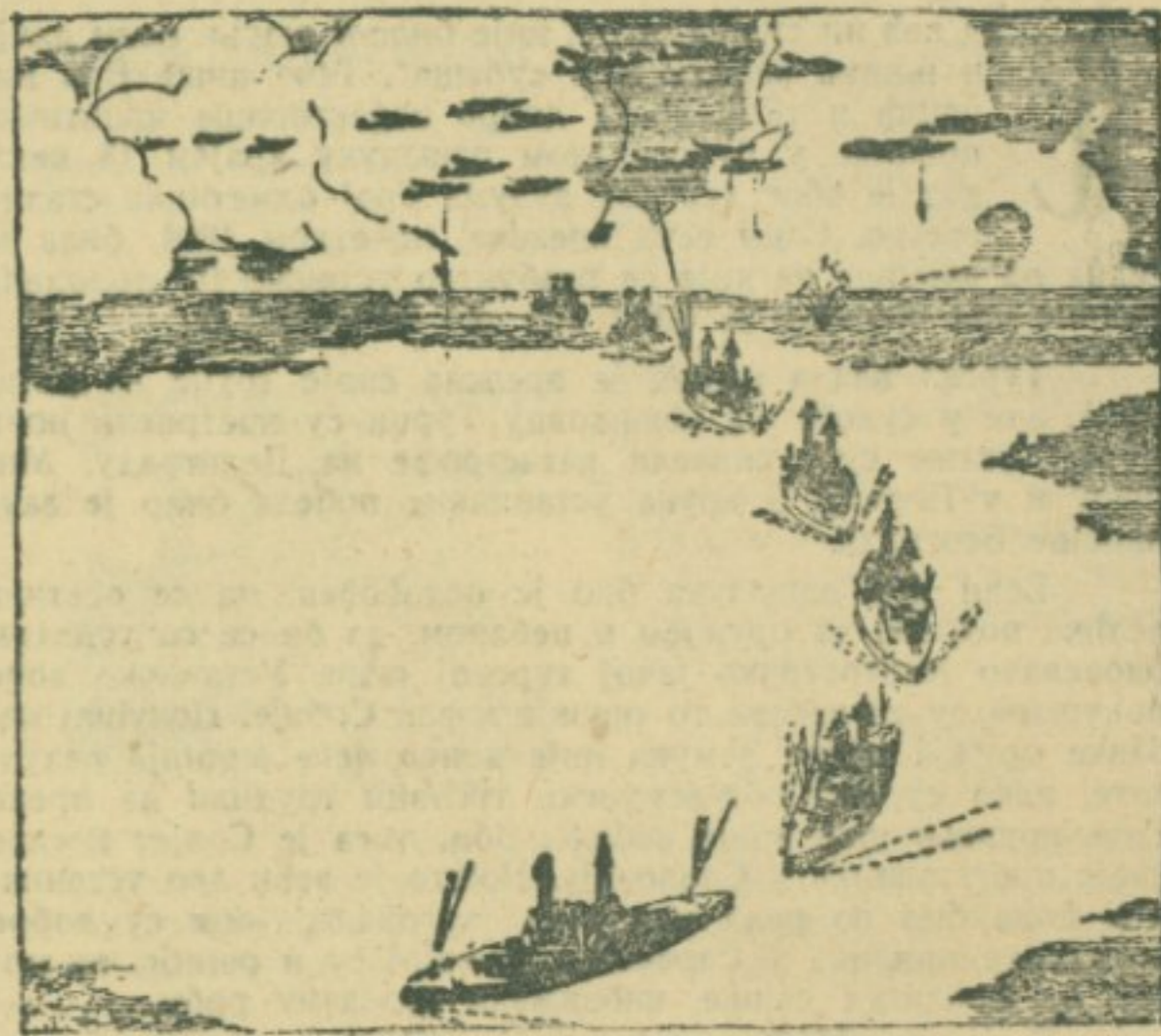
Исто као што неупоредиво брже од човека решава једноставне рачунске радње, „701“ налази решење и најсложенијих проблема. Он, на пример, с невероватном тачношћу израчунава густину и брзину ваздуха на одређеној тачки одређеног дела авионског крила или репа. Да би решио тај проблем, потребно му је седам минута. За то време он изврши осам милиона разних рачунских радњи, за које би човеку, и то уз помоћ обичних машина за рачунање, требало пуних седам година.

Мада човекове способности изгледају ситишње у поређењу с брзином и тачношћу електронских мозгова, „маши-не-које-мисле“ биле би мртве и неупотребљиве без човека. Машина, додуше, може брзо и тачно да решава проблеме, али она не може да их поставља, нити зна чему њена решења служе. Она је само послушан и користан аутомат у рукама човека који ју је начинио.

Како, уствари, раде „електронски мозгови“? Кад научник наиђе на проблем чије му је решење потребно за даљи рад, он тај проблем испише помоћу нарочитих знакова на картоне одређене величине. Поред проблема, он забележи и упутства, тј. ред којим машина треба да обави разне рачунске радње. За те припремне радње, које може да обави само човек, потребно је понекад више дана или месеци. Тада се картони убацију у машину. Помоћу нарочитих уређаја, електронски мозак прво „запамти“ податке и упутства, а затим почиње да ради држећи се тих упутстава. Решење излази из машине откуцано на једној траци.

„Електронски мозгови“ су помоћници научника, и то помоћници од неочењиве вредности. Они ће, како се предвиђа, бити све тачнији, бржи и „паметнији“. Али, увек ће остати само помоћници. Јер, они могу само да „одговарају“ на питања која им људи поставе. Они никад неће бити способни да сами поставе ниједно питање.

БОРБА БОМБАРДЕРА и ратних бродова

Претпоставимо да сте ви командант ове флоте од седам бојних бродова и да из облака одједном искресе група непријатељских авиона. Издали сте потребне заповести и ваши људи отворили су ватру на непријатеља из противавионских топова. С једног брода погођено је десно крило једног авиона, а граната с другог брода захватила му је лево, тако да се оштећени апарат суновратио у море. Погођено је још неколико авиона, и то сваки са по две гранате, од којих је свака испалила са другог брода. У току борбе никад нису више од два брода оборила један авион, али је сваки брод у сарадњи с другим успео да сруши по један авион.

Колико је авиона уништено? Решење није лако, па вам дајемо одговор. (Укупно је оборен 21 авион. Први брод је у сарадњи са осталих шест бродова оборио шест авиона. Други брод оборио је пет авиона, поред онога који је оборио у заједници с првим бродом. Трећи брод оборио је четири авиона, поред оних које је оборио са прва два брода. Четврти брод три, пети брод два, итд. Кад се сабере шест, пет, четири, три, два и један, добија се укупно 21.

Колико људи толико рукописа

Кад децу учимо да пишу, стављамо им криволине или оловку у руку и говоримо им како треба да их држе и како да повлаче руком да би од различитих линија добили слова. Пошто савлада све знаке азбуке, дете се мало помало ослобађа наших првих савета и поступак при писању убрзо добија његове личне одлике.

Можемо се питати: како то да у једном разреду, са једним јединим наставником рукописа, који је сву децу учио да пишу само на један начин, после краћег времена ипак имамо толико врста рукописа колико и ђака.

Одговор је кратак: то је зато што човечији рукопис не зависи од учитеља, већ од низа других услова. На првом месту, важан је материјал којим се пише. Тврђе оловке утицаће да слова буду тања и крхка, а мекше да су пунија и здепаста. Пера такође могу бити врло различита: од финих и глупких, до тврдих и затубастих.

Није без значаја ни то како се оловка држи: палац, кажипрст и средњи прст могу бити ближе зарезаном делу, држећи оловку готово под правим углом, а могу бити даље и онда оловка заузима кос положај према хартији. Исто је и код писања пером и мастилом.

Положај руке може бити врло различит и углавном се креће између две крајње могућности: „отвореног“ положаја — ако се шака ослања на мади прст и нагиње на хартију својом спољном страном, и „затвореног“ положаја — кад је цео унутрашњи део шаке окренут ка хартији. Одрте остаје у свим случајевима непромењене. Сем тога, у колико се нечија личност у току живота мења, мењаће се и његов рукопис. Начин писања слова у тесној је вези са психологијом човека и зато у свету има онолико рукописа колико и људи.

Спорт у старој Грчкој

О професионализму и аматеризму у спорту данас се много говори и пише у свим земљама света, али је тешко поверовати да је тај проблем мучно и античке Грке — равно пре 2.500 година! Па ипак, то је истина. Модерни спорт пролази готово кроз исте фазе кроз које је спорт пролазио пре 25 векова.

Код старих Грка спортско вежбање било је најважнији део васпитања сваког човека. Стотине хиљада младих одушевљавале су се спортом, а суделовање на разним такмичењима било је за њих не са-

мо задовољство, него и начин да се прославе. Такмичења су приређивана врло често, и у најразличитијим приликама. Чак и на сахранама, после уобичајених погребних обрда, настала би надметања у разним спортским дисциплинама.

Постепено, настао је обичај да победници за своје успехе добијају награде, чија новчана вредност није била мала.

Али, то није било све. Они су често по повратку у свој родни град обасипани великим наградама и почастима, а неки су чак подизали храмове и приносили жртве као боговима.

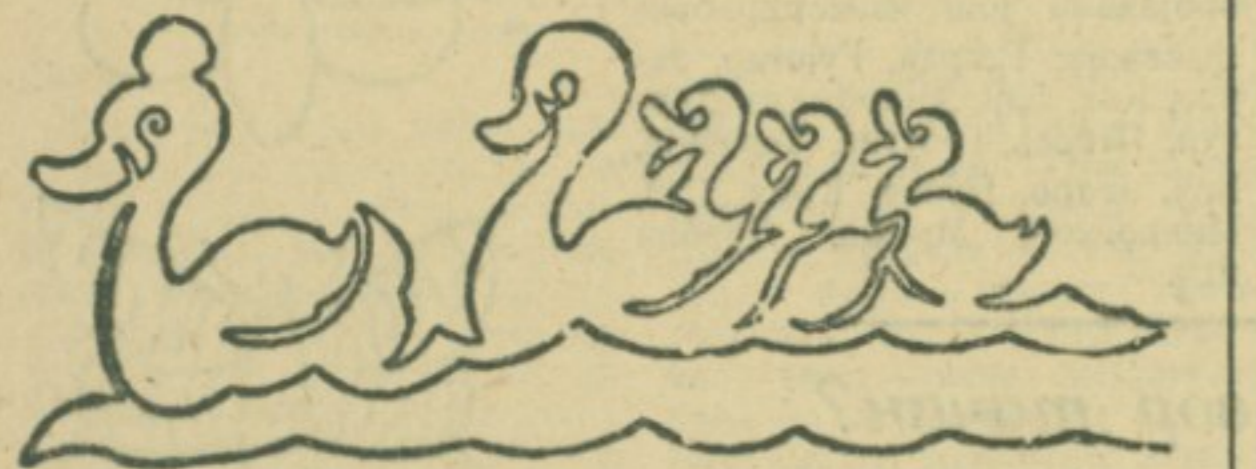
Временом, спорт је постао врло уносно занимање. Хиљаде снажних и здравих младих одавале су се због тога спорту као професији. Захваљујући свакодневном вежбању, они су постизали све боље резултате, тако да људи који су се спортом бавили из задовољства нису више могли да се мере с њима. Зато су се крајем петог века пре наше ере спортисти поделили у две групе — професионалце и аматере. Професионалци су се назвали „атлетима“, а аматери су носили данас нимало симпатично име — „идиоти“.

Професионалци су највећи део дана проводили у трени-

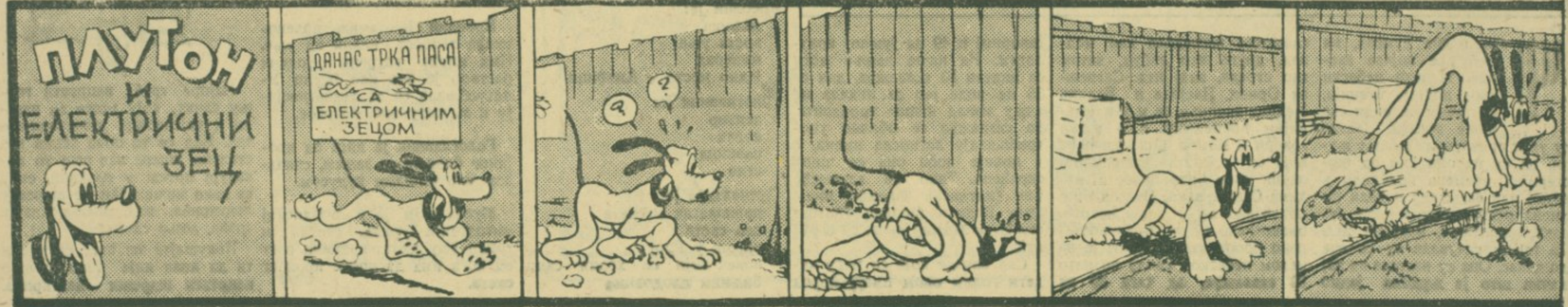

рању и припремама за утакмице. Свака спортска грана имала је свој начин вежбања. Тако су тешкоатлетичари највећу пажњу посвећивали — једу. После уобичајеног вежбања, почињао је обед који је трајао и по неколико часова. За познатог атлету Милона из Кротона говорило се да је у току једног таквог обода појео целог вола! О његовој чудовишној снази причале су се читаве бајке. Кажу да је он платнену траку око главе могао да прекине искључиво напором својих чеоних жила. Професионализам је у старој Грчкој довео до опадања спорта, јер су многи престали да се баве њиме, уверени да не могу постизати никакве успехе у борби с професионалним такмичарима. Број активних спортиста био је све мањи, а то је постепено довело до опадања вредности спортских резултата.

ПЛОВКЕ НА ВОДИ

Пловке су пошле да се купају у бари. Цртеж је доста занимљив, али ће за вас бити занимљивији ако га, као и сликар који га је израдио, нацртате једним потезом оловке. Покушајте да то урадите. Најпре загледајте цео цртеж и видите где је почетак а где свршетак, па тек онда почните.

У ЗБЕГУ ПРЕД КОЧИНУ КРАЈИНУ

Стари и популарни српски списатељ Милован Видаковић оставио је, поред осталих дела, и један мало познат спис. То је почетак његове аутобиографије, која садржи занимљиве податке о животу српског народа с краја 18 века. У њој се говори и о односима Срба и Турака, на рачито спахија према својим сељацима, а дата је и понека шира слика унутрашњег живота српског села.

Видаковић се родио 1780 године у селу Неменкићама, испод Космаја. Пред почетак Кочине Крајине, кад му је било осам година, он је с породицом и читавим селом напустио Србију и прешао у Аустрију. То детињство у Србији описао је у својој аутобиографији.

Глас да ће заратити две моћне царевине, Аустрија и Турска, допрло је и у село Неменкиће. Народ је знао да Турци пред сваки рат још жешће притискују рају и да тада немају никакве милости према њој. Због тога су села око Београда и уз друмове опустела. Народ је отишао у шуме, где је саградио бедне колибе од пружа или ископао земунце. У шуме је сатерао и стоку, али добар део летине није успео да сакупи. У Неменкиће дошао је спахија и позвао кнеза и кметове снародом на м саветовао да буду мирни и да не помажу Аустријанце ако же

ле да сачувају своје главе. После тога спахија натовари на кола све што је имао и оде за Београд. Сељаци се тада окуле у спахијиним коначу и одлуче да цело село оде у збег, у густе шуме и дугове у подножју Космаја. Решили су да ту презиме, а кад гране пролеће да цео збег крене у Космај, на неко безбедније место.

„Тешка је била та зима у збегу, прича Видаковић. Смрзнути потоци почеше сад под ледом уздисати. По колибама је горела ватра дању и ноћу, људи су

од дима почађавили, а од глади и од страха изнемогли, да их је била жалост погледати. Хране је убрзо нестало, нестало је и соли и није могла нигде да се набави. Јело се неосољено месо и хлеб што се затекао, па су се многи поразбољевали и почели да умиру. Када је хлеба нестало, онда су млели кукурузне чокоте у жрзљу и тиме гладну утробу своју заваравали. Када је и тога нестало, брали су ресе од лешке и то су млели да једу, али је било тако горко да се није ни пошто могло јести“.

Народ у збегу једва је чекао да гране пролеће. Кад се и оно најзад појавило, завладала је велика радост. Из колиба и земунца измидели су људи и деца, изгладнели и болесни, да беру пупољке и да их једу. Преостала стока добила је пашу. Мутне пролетне воде и отопљени снегови опоменуше збег да помисли на своје станиште на неком безбеднијем месту. У исто време глас да су Турци напали село Дрлупу и много народа одвели у робство.

Због свега овога Неменкићани се сместе у нов збег на Космају, на једном проплавку обрадом густом и великом храстовом шумом. Свуда су биле дубоке дубраве опкољене високим стенама, тако да се збег могао лако одбранити и од веће силе. На оном месту где се могло лакше допрети до збега, ископан је шанец и постављене јаке страже. „Нисмо се бојали никаквог турског напада, прича даље Видаковић, а нарочито тада када су шуме олистале и када се развио чештар, па је свако могао лако да се сакрије и да пуца на непријатеља.“

Са Неменкићанима били су и становници Корачице и још не-

ких других села. Збег је био на безбедном месту, али га је глад и даље мучила. Проје нико више није имао, а и соли је давно нестало. Једина храна била је месо. А тада је настао велики пост и народ није хтео да мрси. Купио је мед дивљих пчела, али му он брзо дојад. Понеко је имао нешто сувих шљива и ораха, „а који ни то нису имали, ти су се сасвим поразболели и стали умирати“. У збегу се нашао и један разуман свештеник који је запретио казном свакоме ко неће да мрси и разрешио је народ од поста. Овом збегу у Космају, као најбезбеднијем, притицала су и остала села, која су донела пројина брашна и соли.

У то време чуло се да је аустријска војска код Забрешја на Сави саградила мост, па је народ почео да прелази у Срем. Једног дана у космајски збег дошли су српски „фрајкорци“, добровољци, и саопштили да је рат на прагу, да ће се цела земља усколебати, него да се народ крене у Срем, пошто и збег може да настрада. Збег се тала спусти с Космаја гонени преосталу стоку. Тешко је било људима да напусте своја села и земљу, па су многи, да би прикрили своју тугу, путем певали, док су им сузе на очи ударале. Многи су се и враћали својим огњиштима.

Збег се кретао према Сави, по лако и опрезно, поред шума и далеко од путева. Било је лето, месец јул 1788. Цео крај према Сави био је већ напуштен. Села пушта и у траву зарасла; нигде живе душе у њима. Виногради и баште закоровљени, а воћке притиснуте палом савиле своје гране, јер није имао ко да их обере. Увече, кад би збег пао на ноћниште, одмах би поставио стражу. „Одмах јагње, јаре, ко шта има пече или кува. Стари потом уморни послу, а ми деца уз момке на стражу, и већи део ноћи у игри и шали проведемо“.

Тако је збег од Космаја до Саве путовао неколико дана, а кад су једнога дана угледали Саву многи су се замудили њеној величини, јер је до тада није видели. Кад су угледали и мост преко Саве и силан свет који са својом стоком чека на ред да пређе у Срем, онда је тек настала кукања и плач за „милим отечеством Србијом“. Престао је и смех деце и свако се узобљиво. Кад је космајски збег, пошто је чекао готово цео дан да се пребаци преко реке, стигао на сремску страну, онда су људи једни другима говорили: „Ево нас у Срему! Хоће ли нам икада суђено бити да се срећно опет у нашу земљу, у наше мило отечество вратимо?“

Тим речима завршава се и овај одломак из Видаковићеве аутобиографије. Он се никада више није вратио у своје село, а ни велик број оних који су у лето 1788 године прешли мост на Сави код Забрешја.

ГРАДА НА ДНУ МОРА

Све је чешћа појава да се са морског дна подижу потонули бродови с драгоценим товаром. Од броја дова потопљених недово, највише за време Првог и Другог светског рата, већти рониоци прешли су на једрењаке и галије из давних времена, кад се није знало за парне бродове. Те прастаре лађе крију у себи понекад читаво богатство.

Недавно је поручник Хари Рисберг, с пет другова, пошао да у Карипском Мору тражи једну давно потопљену шпанску галију. Али, у водама око Јамајке, где је веровао да ће пронаћи остатке некадашњег брода, чекао га је велико изненађење. На морском дну, не далеко од Кингстона, главниот града острва, према пучини, открио је читав један потонули град.

Било је то 7 јула 1692 године, у првим јутарњим часовима, док је читава варош мирно спавала на свом пешчаном спруду. Почеле су да севају муње, уз страшну грмљаину и кишу. Пљусак се убрзо претворно у прави по-

топ. Оркан је носио кровове с кућа. Почео је и земљотрес. Огромне пукотине отвориле су се на много места, гутајући читаве зграде с њиховим становницима. Планули су пожари, нарочито у радионицама шећера и сладуњави, жутим дим, прекрио је град. Све је то трајало само неколико тренутака. А тада — стопили су се земља и море.

Кад се после извесног времена сунце с муком пробрло кроз густе облаци, од града није више било ни трага. На дну Кингстонског Залива лежало је Пор-Ројал са својим ризницама злата и магацима пуним најдрагоценије робе. С лица земље нестало је ово чудовено гусарско гнездо у које су се склањали са свим својим богатством пирати читавог света, разни бандити и људи стављени ван закона у својим земљама. Пор-Ројал називали су у то време пиратским Вавилоном.

Поручник Рисберг знао је да је једна велика шпанска галија, која је носила богат товар злата и сребра, настрадала у овим водама ноћу 4 априла 1683 године. Он није ни сањао да иде у сусрет много драгоценијим открићима. Обукао је гђурачко одело, ставио на главу бакарни калпак и још

једном испитао како функционису справе за довођење кисеоника. На одређеном месту, где је сматрао да лежи галија, заронио је. Зачас је био на песковитом морском дну. Вода око њега била је прозирна. Море око Ангила с правом ужива глас најбистријег међу свима морима. Гђурац је угледао коралне гране и многобројне сунђере. Али, од бродских одупина ни помена. Прегледао је читав венац морског растиња, али узалуд.

Рисберг је већ хтео да се врати на површину, претпостављајући да су галију одвукли таласи даље према пучини, кад се изненада, из магловите морске дубине, указао пред њим визија: кућа обложена коралима. Иза ње још једна. Рисберг је помислио да су то халуцинације услед јаке притиснута кисеоника из апарата за дисање. Али, визи-

ИЗГУБИЛИ КАНАДУ ЗБОГ ВЕЛИКИХ БОГИЊА

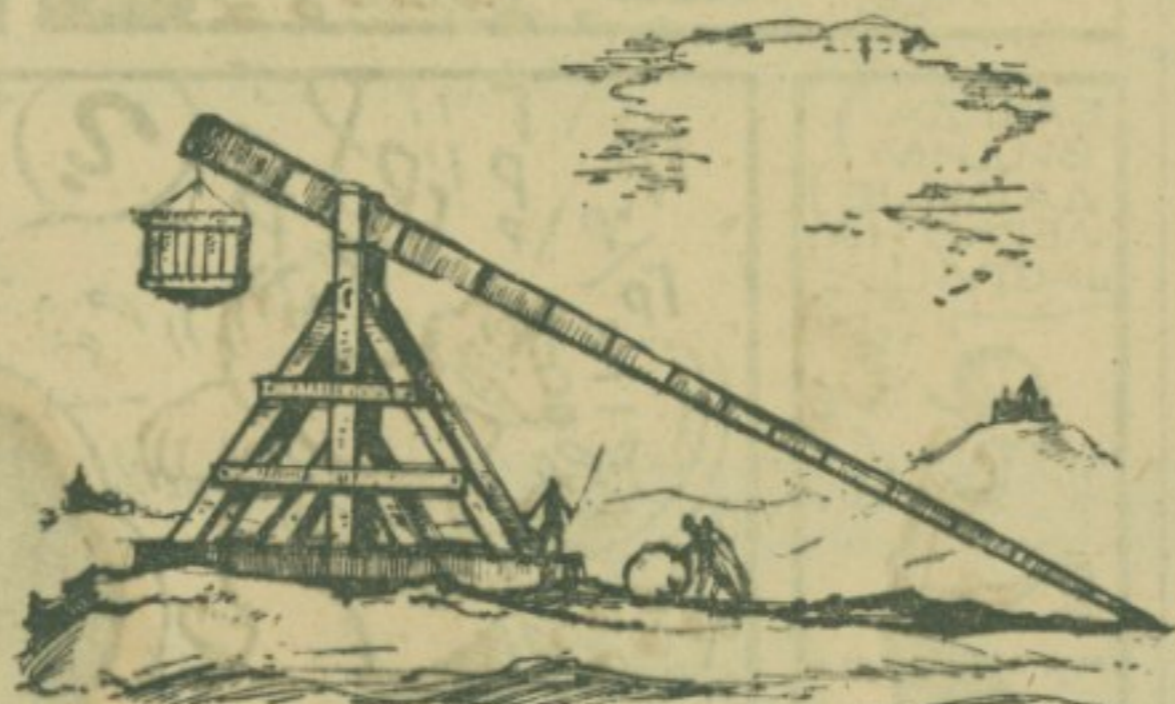

гиња у једној војсци био је готово сигуран знак да ће победа припасти противничкој страни. Па ипак, још много пре Ценовог открића, у неким источним земљама лекари и народни видари вршили су неку врсту примитивне вакцинације: из осипи оболелих људи узимали су гнојаву течност и преносили је на кожу здравих особа. Тако „вакцинисане“ особе оболеле би од лаке форме великих богиња и тиме стицале имунитет за цео живот.

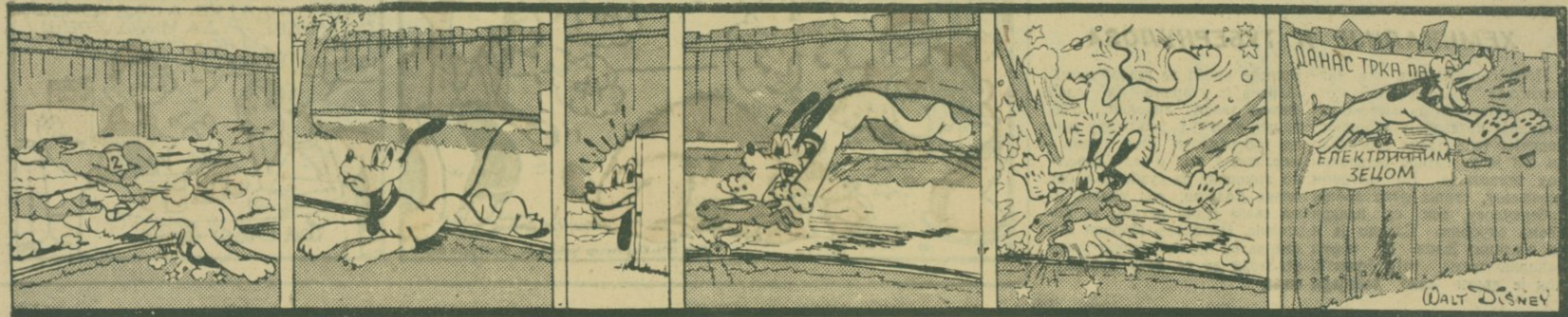
Мада је овакво стицање имунитета било прилично опасно, већи део енглеских војника који су се борили против Американца био је „вакцинисан“ против великих богиња. Узалуд је Џорџ Вашингтон тражио да се на сличан начин заштите и амерички војници. Наиме, у многим ослобођеним покрајинама, па чак и у његовој родној Вирџинији, вакцинације је било забрањено законом. Вашингтон је тада затражио дозволу од Конгреса, али, и не чекајући да та дозвола стигне, наредио је да се сви војници његове армије који нису прележали ову тешку болест цепе против ње. Захваљујући баш томе, његова армија, која је бројала хиљаду људи, успела је да заузме од Енглеза град Бостон. Јер, и неки енглески команданти били су против цепања, а међу њима и генерал Хоу, бранилац Бостона. Епидемија великих богиња захватила је његову армију, тако да он није био у стању да се одупре Вашингтоновим снагама.

Али, као што је епидемија великих богиња олакшала Вашингтонову победу код Бостона, тако је појава те исте заразне болести онемогућила напредовање америчке војске у Канади. Захваљујући великим богињама, Енглеска је успела да одржи Канаду.

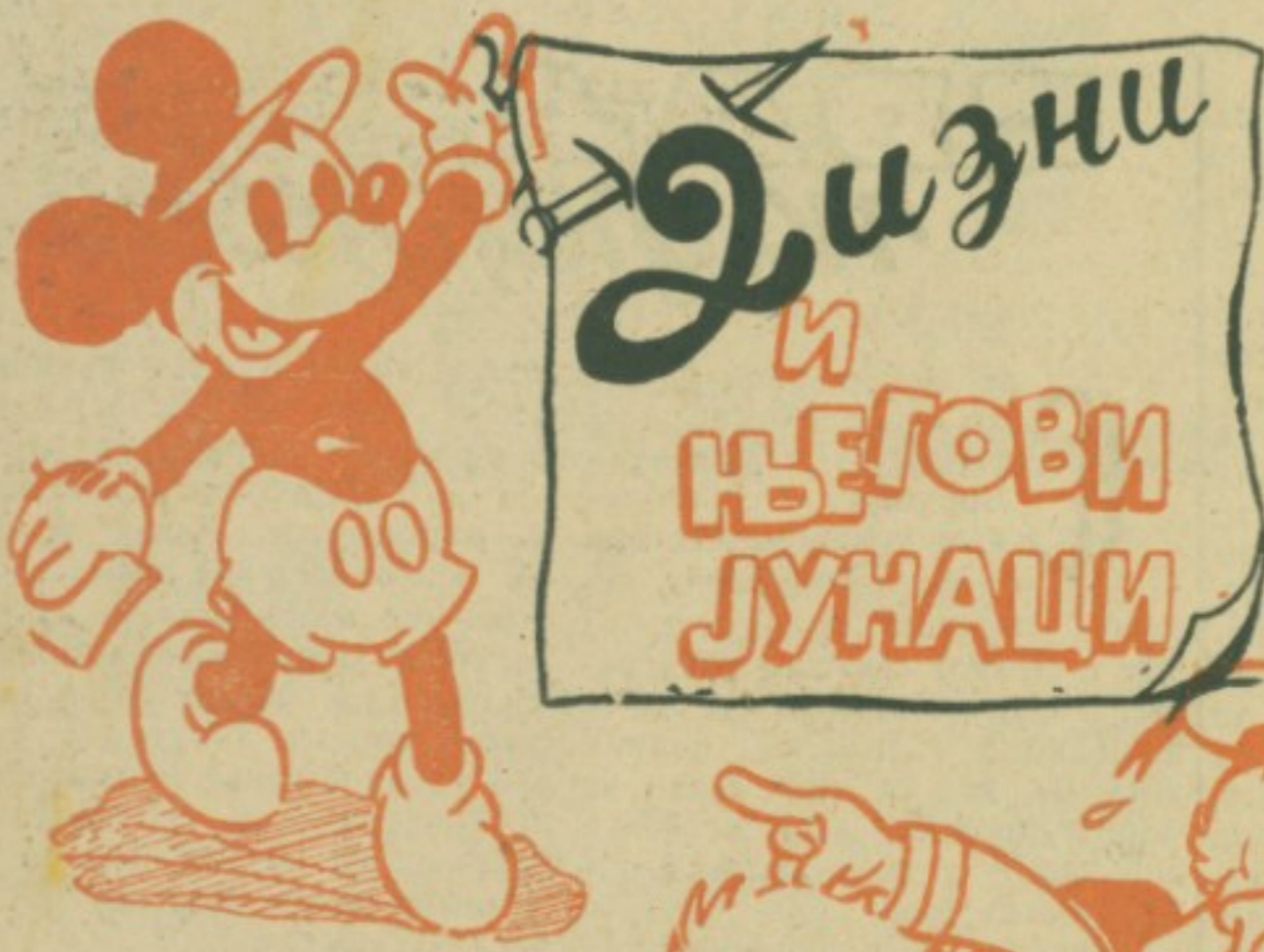
КАКО СЕ НЕКАД РАТОВАЛО

Данас постоје топови који могу да бацају гранате на небо и велике даљине. Међутим, некад је било веома тешко, готово неизводљиво, бацили мало већи камен или буле на релативно малу даљину. Слика коју вам приказујемо претставља један велики бацач камења, који је био право чудо свога времена. Он је био „савремен“ крајем 12 века.

WALT DISNEY

Млада и енергична човека који покушава да оствари неку нову идеју или да стару прилагоди савременим приликама, неуспех у почетку може да сломи или да га још више потстакне на рад. Ово последње догодило се и Волту Дизнију кад је имао двадесет и једну годину. Био је пун амбиције. Око себе окупио је неколико младих људи и одлучио да старе бајке претстави живим цртежима. Ти млади људи — цртачи углавном су правили слике за каталоге разних пољопривредних машина. Послови нису ишли како треба и предузеће је пропало, али Дизни није клоњуд. Дуго је размишљао и најзад одлучио да крене у Холивуд.

Два месеца доцније он је већ био у Калифорнији. Дао се свим жаром на посао. Године су пролазиле једна за другом — равно њих тридесет — и Дизни је успео. То је постигао захваљујући углавном два личностима: Мики Маусу и Паји Патку. Тако је Дизни постао најпознатији савремени творац бајки. Њега знају широм света. Где год дође примају га одушевљено. Кад црта филмове, он непрекидно мисли и поставља питања: Да ли ће ово занимати филмце? Да ли ће се ово допасти Бразилцима? Да ли ће овај гест који је у Америци безазлен бити увредљив за Французе? итд.

Његови први цртани филмови, који су трајали највише седам минута, били су свуда радо примљени. Ни приходи нису изостали. Једнога дана Дизни се одлучио да направи дугометражни филм. Сав новац што је имао, а нешто је позајмио и из једне банке, уложио је у остварење своје замисли. Али, пре него што је филм био готов, Дизни је остао без новца, па се поново морао обратити банци. Док је банчички стручњак посматрао завршни део филма, Дизни је студирао његов израз лица. Али, све је било узалуд. Лик стручњака био је без икаквог нарочитог израза. Ћутећи, Дизни га је отпратио до кола; био је уверен да ће га одбити. Кад је стручњак ушао у кола, наједном је промолнио главу кроз прозор и прекинуо тешко ћутање:

— Знате, Волт, ја мислим да ће овај филм имати лепог успеха.

Тиме је питање зајма било решено. Ово пророчанство тачно се испунило. Филм о коме је овде била реч био је „Снежана“, која је изишла из студија 1937 године и донела Дизнију преко четири и по милијарде франака, а стајала је свега 525 милиона. Сматра се да ће „Петар Пан“ проћи још боље.

Поред великог одушевљења за рад, Дизни има и необичну енергију. Једног дана саветовали су му да игра голф да

би се мало размрдао, јер исувише времена проводи у студију. Али, њега су љутине појединости те игре, па ју је напустио после неколико месеци.

Ипак је нашао себи разоноду. У својој башти начинио је малу парну железницу. Пруга је дуга око 900 метара. Она иде поред базена за купање, прелази преко једне „долине“ и пролази кроз тунел направљен од бетона. Железница је тачно осам пута мања од нормалне железнице. Дизни одушевљено седе у локомотиву и сам тера овај чудни воз. Често вози и своје госте, пошто у сваки вагон може да стане по један путник.

Дизни је исто тако одушевљен посматрач покрета животиња. Он сматра да су људи изгубили многе покрете које животиње још имају. На пример, људи се ретко чешу, а животиње, као например медвед, чешу се по цео дан. Он је узео животиње за јунаке својих цртежа јер оне брзо реагирају и у томе учествује цело њихово тело. Ето, на пример, кученце маше репом, али му се и груди крећу, затим уши, ноге, очи; скаче човеку у крило, трчи по соби, лаје итд. А човек? Он је миран; он се покорави правилма средине у којој живи. Деца су већ нешто друго, али и она једнога дана постају као и одрасли. Узмимо, на пример, Пају Патку. Он има велики кљун, крупне ратоборне очи, висок и покретљив врат, увек уздигнут реп — сав је у покрету. Не може бити лепши пример за цртача.

Дизни је један од највећих пријатеља животиња, а можда и највећи који је икад постојао. Доказ те његове љубави према животињама су и његови филмови: „Острво фока“ и „Водене птице“. Ове године приказиваће се нови филм „Земља медведа“, затим један кратак филм о животу алгатора итд. Нигде у тим филмовима нема човека. Животиње, иако су „интелигентне“, нису ипак толико развијене да могу саме да снимају филм, па то морају да раде људи. Док су снимане за филм, животиње су се у почетку плашиле, али су фотографи најзад успели да их припитоме. За то је треба-

пукотинама, због топлоте у току дана, и тек се увече појављују, а то је погодно време за фотографисање. У тим филмовима ми видимо јастребове, змије, слепе мишеве, паукове, шкорпије итд.

Публика одушевљено прати живот и борбу ових бића, коју она свакодневно воде да би се одржала. Живот једне врсте осигурава једну праву драму. То је једини становник пустиње који се не боји огромног паука познатог под именом тарангула. Док носи јаја, осигура га јури. Уместо да га убије, она га једним убодом учини неосетљивим. После тога снесе му јаја у уста, а затим га закопа у песак. Ларва се излеже и поједе тарангулу која умире, а после тога рађа се нова зоба. У тим филмовима може да се види и како жаба гута стоногу, како шкорпије играју, како се корњаче боре итд. Ово је само мали број драматичних сцена из свакодневног живота разних животиња.

Многи ће се запитати како је постао Паја Патка. Веровали или не, идеја за њега није поникла код Дизнија, док је гледао пловку. Глас Паје Патка био је глас једног жарета кога је неки дечак одгајао на цуци. Тај дечак звао се Неш. Он је умео сјајно да подражава разне животињске гласове и тако је зарађивао хлеб. Он је пред публиком, у којој је било највише деце, подражавао гласове свих животиња које би публика желела да чује. Доцније се упознао са Дизнијем и тако су на шти један згодан глас, па су дошли на идеју да створе Пају Патку.

Сада Дизни ради на филму: „20.000 миља испод мора“.

ВЕРОВАТИИ

ЗАМАК ЗА КИКИРИКИ

Почетком 19 века кикирики су били реткост у Европи и због тога је њихова цена била необично висока. Године 1800 неки морнар по имену Жан Ла-

грав донео је са свог прекоморског путовања четрдесет и једну врећу кикирикија. За њих је брзо нашао купца. То је био неки племић, који је морнару за његов кикирики дао свој велики замак „Бонагил“.

ЦВЕТ-КАМЕЛЕОН

У Мексику расте једна биљка чији цвет, сличан кризантеми, трипут дневно мења боју. Цвет је изјутра бео, у подне црвен, а предвече постаје љубичаст или тамноплав. У току ноћи овај чудновати цвет поново побели.

ПРИПИТОМЉЕНИ ВУК — ВОЂА ЗАПРЕГЕ

Канадски ловац Хари Херисон, који већи део годи-

не проводи у поларним областима у лову на животиње са скупшеним крзном, има запрегу паса коју предводи један припитомљени вук. Пре неколико година нашао је Херисон на једну вучицу с младунчетом. Вучицу је убио, а младунче понео са собом. Вучић је растао поред његових запрежних паса и, временом, примио је све њихове особине, заборавивши потпуно дивљину у којој је дошао на свет.

ПРИЗНАЊЕ МАТЕРИНСТВУ

Афричко племе Бонгонго бира себи новог поглавника сваке године, и то увек у исти дан. Избор новог по-

главице веома је лак, јер по једном старом обичају на тај положај долази жена која је прва у новој години постала мајка.

ПОПАЈ

ЗА МЕДВЕДЕ? ЈА-СТУКЕ!!

ДАА... БАШ ЗА МЕДВЕДЕ!!

ДАА... ПОПАЈЕ!

НАДАМ СЕ ДА ЗНАШ ДА МЕДВЕДИ СПАВАЈУ ЦЕЛЕ ЗИМЕ??

ПА ОНИ ХИВАДАМА ГОДИНА СПАВАЈУ БЕЗ ЈАСТУКА!!

ДА! АЛИ СЕ УВЕК БУДЕ МРЗО-ВОЉНИ... ..И ЈУТИ... ..И НАКРИВО НАСАЊЕНИ!

МЕДВЕДИ СУ КАО И ЈУДИ! НЕПРОСПАВАНА НОЋ ЧИНИ ИХ ЗЛИМ!

УГОДАН ЗИМСКИ САН ПОПРАВИЋЕ ИМ РАСПОЛОЖЕЊЕ!

ПОКУШАВА ДА ПРЕОБРАЗИ МЕДВЕДЕ!

ХЕЈ, ВИ! ЗАР СТЕ ВЕЋ ЈА ЗАСПАЛИ? СЕ ЗОВЕМ ОЛИВА! ДОНЕЛА САМ ВАМ ЈАСТУКЕ!

БАШ ДА ВИДИМ ДА ЛИ ЈЕ ЛЕГАО НА ЈАСТУК!

ТИ НЕЗАХВАЉНИ ГРУБИЈАНЕ! ТО ЈЕ ДЕЛО НЕЖНИХ ЖЕНСКИХ РУКУ!

ШТА? ЗАСПАО ПОД ВЕДРИМ НЕБОМ! НАДАМ СЕ ДА НЕЋЕ НАЗЕПСТИ!

ШТА МИСЛИШ, УБИЈ МЕ АКО РАЗУМЕМ! ПРВО БИ МИ СТАЈАЛА БУНДА ИМ ДАЈЕШ ЈАСТУКЕ, А САД ХОРЕШ ОД МЕДВЕДА ДА ИМ ОДРЕШ БЕГ КРЗНА? КОЈУ?

ТОМ СМС & Редки

© 1953, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ХЕМИКАЛИЈЕ И ТУБЕРКУЛОЗА

Професор Марвин, са универзитета у Вирџинији, открио је недавно да извесне хемикалије повећавају отпорност човечијег тела према туберкулози. Он је то најпре установио код животиња. По његовом мишљењу, свиња лако добија туберкулозу, док су пацови веома отпорни. Слично је и са људима; једни су веома отпорни према тој болести, док је други лако добијају.

Вршећи пробе на животињама, Марвин је утврдио да један ензим, звани ликоцин, игра видну улогу у заштити тела од туберкулозе. Тако, на пример, пацов има у телу довољно ликоцина за сузбијање ове опаке болести, док свиња има свега једну петину те количине. Професор Марвин мисли да ће на овај начин ускоро моћи да се дечи туберку-

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТНОСТИ?

Овде ћемо вам дати животопис једног нашег приповедача, чије се једно дело сада снима и за филм.

Родио се 1875 године у Мостару. Почео је писати врло млад и до 1901 године дао је неколико збирки приповедака, стихова и позоришних покушаја. То су младински радови у којима је он тек тражио свој пут. Од почетка 20 века почиње вредни рад и даје дела од вредности, у која спадају: четири књиге приповедака „У часовима одмора“, збирке „Моји познаници“ и „Комшије“, три веће приповетке: „Јарани“, „Дивљак“ и „У хелијама“, три романа: „Стојан Мутиќаши“, „Женидба Пере Карантана“ и „Мајчина султанија“.

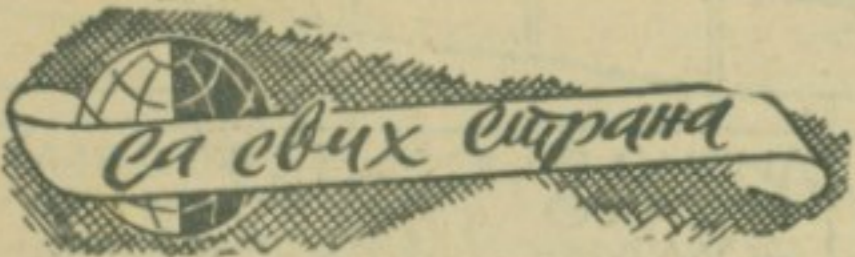
Да ли сте се сетили о коме је реч? Ако нисте, читајте даље.

Поред овога, он је написао и неколико позоришних комада: „Он“, „Адембег“, „Птице у кавезу“, „Зулумнар“, „Повратак“, „Ајша“.

Као ретко ко од српских писаца, он се стално развијао и давао све боља дела, приказујући свој крај. Увек је умео да одабере добру грађу, да нађе занимљиву анегдоту. Причање му је лако и природно, стил доста једноставан, непосредан и јасан. Бољи је као писац у приповеткама него у романима. У неким комадима показао је и своје лирске способности и вештину за сцену. Умро је 1919 године.

Ако се ни сад нисте сетили о коме је реч, дајемо вам одговор.

(Светозар Ђорђевић)

СОЛАНИН

Соланин је отров који се налази у кромпиру и у неким њему сродним биљкама. И у народу је познато да су клице које избијају упреле из доња кромпира који је извађен из трапа отровне. У добрим кромпирама има врло мало тога отрова, док га више има у ситним, незрелим кромпирићима. Соланин се није могао пронаћи у врло лој води у којој се баро кромпира. Пошто су количине соланина које се налазе у кромпиру веома мале, то не може бити говора о неком тровању соланином. Да би то десило, потребно би било да се поједе у један мах велике количине кромпира.

ПРЕТЕЧА БОЈНИХ БРОДОВА

Као први (после сличних) бојни или линиски брод и претеча да наших бојних бродова сматра се енглески ратни брод „Господар мора“, који је саграђен и пуштен у саобраћај 1637 године.

Овај брод послужило је као модел за изградњу оваквих бродова и њихово даље усавршавање дужи од два века. Његова носивост износила је око 1680 тона, био је дуг око 50 метара, широк око 15 метара, а вазлио је преко 5 метара. Наоружан је био са 100 топова који су били распоређени на три батеријске палубе. Само је један мали број топова био смештен на прајцу. Посада је износила око 600 људи.

УНИШТАВАЊЕ МОЉАЦА

Мољци могу да нанесу велику штету оделу и рубљу, па их зато треба уништавати. Јаја и зусенице мољаца могу на више начина да се униште: четкањем одећа, прањењем, изношењем на сунчану светлост итд. Довољно је да се одео изложи деловању летњег сунца само један час па да се у њему униште мољци у свим облицима развоја. Мољци се могу уништити и високом температуром (око + 50° Ц), затим врелом водом и ниском температуром. За уништавање мољаца сигурније су високе температуре. Поред тога, употребљавају се и хемиска средства, од којих је најпознатије нафталин. Жене су обично узнемирене кад виде мољце како лете по соби, па их журе и уништавају. Међутим, од тога имају мало користи, јер ти мољци који лете већ су положили своја јајацица.

ЦИГАРЕ И ЦИГАРЕТЕ

Колико је познато, прве цигаре почеле су да се праве на Хавани, одакле су се и извозиле. О њима су писао Колумбо и његови сапутници. Међутим, прве цигаре у Европи почеле су да се израђују много доцније, тек почетком 19 века, али је њихова израда знатно усавршена. Није познато где су почеле да се праве прве цигарете. Американци сматрају да су они први почели да их израђују. Цигарете су иначе дошле у Европу са истока између 1840 и 1850 године. У Енглеску и Француску цигарете су донели војници после завршетка Кримског рата. Цигаре и цигарете праве се од дувана, само што се дуван за цигаре уматва ручно или машинично у лист дувана, док се дуван за цигарете увија у фику хартију.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

УТВРЂИВАЊЕ ПОРЕМЕЋАЈА У КРВОТОКУ

Да крв из мишице доспе у врх палца на ноzi нормално је потребно двадесет секунди. То време зове се у медицини „време крвотока“. Али, ако крв на свом путу кроз тело наиђе на препреку, то време може да траје двапут, па и трипут дужи. Утврђивање „времена крвотока“ било је досад веома компликовано и за болесника доста нелагодно. Зато су дуго вршена испитивања да се то олакша, па је најзад пронађен нов метод, који се већ примењује на једној клиници за кожне болести у Бечу.

Пацијент врло мирно лежи 15 минута. Тада му се у вену, у удубљењу лакта леве руке, убризга 10-процентни раствор натријум-флуоресцина, а у истом тренутку начини зарез на врху палца леве ноге. У току једног минута, у размацима од једне секунде, из ранице се узима по једна кап крви и преноси на нарочиту хартију за сушење. Хартија се после тога стави под ултравиолетно светлост и она кап крви која садржи флуоресцин засветли. Упоредњем времена кад је извршено убризгавање флуоресцина и времена кад је узета та светла кап утврђује се тежина поремећаја у крвотоку болесника.

КОРИСТАН ИЗУМ ЗА АУТОМОБИЛИСТЕ

„Сервикатор“ је једна нова справа која возаче аутомобила опомиње шта треба у појединим тренуцима да ураде да би им кола увек била исправна. Овај апарат има електрични контролни механизам везан за мотором. Кад аутомобил превали одређен број километара, „сервикатор“ изабаци један од картона с наређењем, који се по утврђеном реду раније ставе у њега. На пример, после војне од 500 километара „сервикатор“ препоручује контролу точкова и батерије, количине воде у „китлеру“ и бензина. Други картон саветује свестран преглед кочница, мотора, лежјај точкова итд. Америчка ауто-

билска индустрија намерава да ову корисну справу уграђује у сва кола сервиске производње.

КО СТВАРА КИСЕОНИК У АТМОСФЕРИ

Биљке стварају кисеоник у атмосфери. Оне из ваздуха узимају угљен-диоксид, а ослобађају кисеоник, јер угљеник користе за грађу свог тела. Пре појаве биљака на Земљи, атмосфера је садржавала кудикамо веће количине угљен-диоксида него што их има сада, а није садржавала слободан кисеоник.

ОТПОРНОСТ ЖИТА ПРЕМА СУШИ

Најотпорније жито према суши је сирак, затим долази просо и кукуруз, па јари јечам и јара пшеница. Овас осећа већу потребу за влагом него иједно друго жито, затим раж и озима пшеница.

ГАМА-ЗРАЦИ УБИЈАЈУ ВИТАМИНЕ

Зраци из атомског зрачења досад су се употребљавали за уништавање микроба у храни. Међутим, после свестраног испитивања установљено је да гама-зраци уништавају и витамине у храни. Том приликом утврђено је да је 70 од сто витамина А у млеку уништено кад је млеко било изложено гама-зрацима у току шест часова.

БЕШУМНИ МОТОР

Недавно је направљен нов мотор од 7,5 коњских снага који ради без икаквог шума. Овај мотор нарочито је погодан за ловце, а није много тежи од ранијег модела који је имао три коњске снаге.

ГРАМ ЈЕ...

За основну јединицу мере за тежину узета је тежина једног кубног сантиметра хемиски чисте воде мерене на температури од +4 степена Целзијусова, дакле њена специфична тежина. Та тежина назива се грам.

НАЈРАШИРЕНИЈИ ХЕМИСКИ ЕЛЕМЕНТИ

Кисеоника има у води 85,8 од сто, у земљи 46,6 од сто, а у ваздуху 23,1 од сто. Осим тога, у земљи има: силицијума 27,7 од сто, алуминијума 8,1 од сто, гвожђа 5 од сто, калицијума 3,6 од сто, магнезијума 2,9 од сто, док тих елемената нема у води и ваздуху. Натријума има у земљи 2,9 од сто, у води 1,2 од сто, а у ваздуху га нема. Калијума има само у земљи, и то 2,6 од сто, док водоника има у земљи 0,1 од сто, а у води 10,7 од сто. Сумпора има само у земљи, и то 0,05 од сто. Други елементи: хлор, угљеник, азот, бакар и олово заступљени су углавном у земљи, и то испод једног процента. Из овога се види да се земља највећим делом састоји од силицијума и кисеоника, морска вода од воде (кисеоник и водоник) и сол (натријум и хлор), а ваздух од кисеоника и азота. Кисеоника има иначе у свим органским спојевима.

ХЕЛИКОПТЕР УМЕСТО КАТАПУЛТА

По мишљењу неких стручњака, хеликоптер ће ускоро добити много већу примену у војној авијацији, а и знатно ће утицати на изградњу носача авиона. Досад су авиони узлетали и спуштали се на писту која се налази на броду-носачу авиона. Те писте морале су бити доста дуге да би се обезбедило сигурно узлетање и слетање. Међутим, један од тих стручњака мисли да ће ускоро моћи да се израђују тако јаки хеликоптери који ће бити у стању да авион подигну са палубе носача и да га пусте да лети. Исто тако, ти хеликоптери спуштаће авионе на писту. То ће утицати да писта буде знатно краћа, јер неће бити потребан простор за узлетање и слетање какав је досад постојао.

...ако би метеорска прашина и даље падала на Земљу у истој количини као што пада данас, у години 3.000.000.000.000.000 Земља би удвостручила своју данашњу масу.

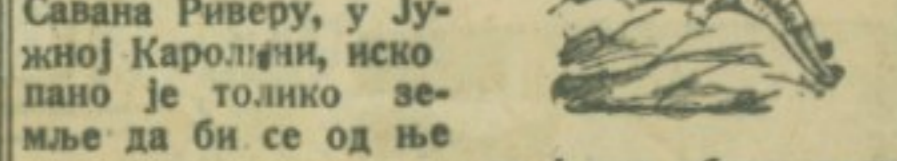
...само за годину дана један бор може да излучи око 20 килограма смоле.

...у Јужној Африци живи једна врста козорога који под сваки коленом има по једну ваздушну кесу.

Кад козорог трчи, кесе се наизменично празне и pune, производећи притом звуке који потсећају на оштар звиздук.

...да би се поставили темељи за цинковску фабрику хидрогенских бомби у Савана Риверу, у Јужној Каролини, ископано је толико земље да би се од ње могао начинити бедем исте ширине и дужине као познати Кинески зид.

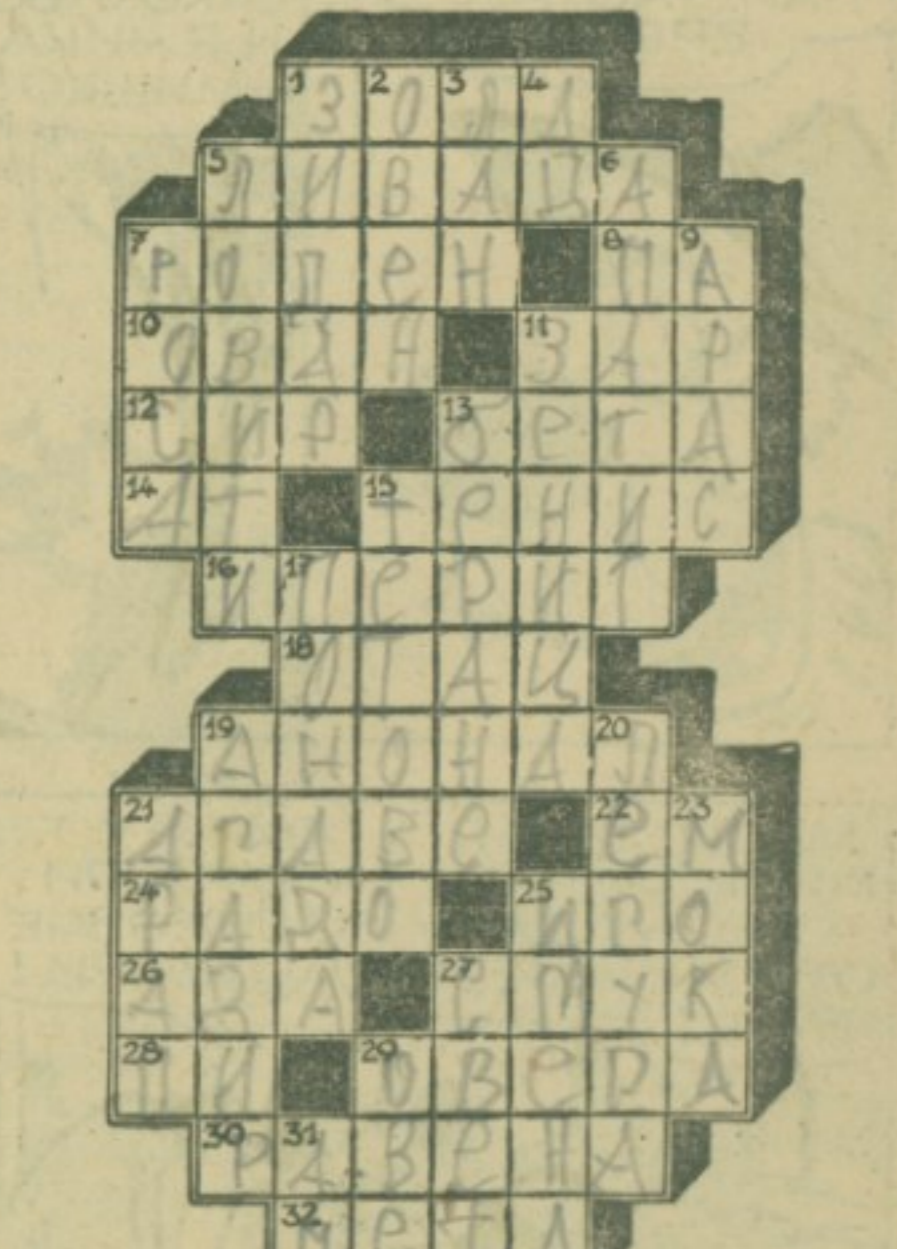
...на даљини од шест миља, светлост која избија из експлодирале атомске бомбе сто пута је сјајнија од Сунца

...кад се црвено мастило осуши на стаклу, оно мења боју и постаје зелено.

Водоравно: 1) западнофински народ у северном делу Скандинавије; 2) врста менице; 3) град на западној обали Индије; 4) Лудолфов број; 5) мушко име; 6) место у Пригородском Приморју; 7) град на Јадрану; 8) гесовити облик материје; 9) врста першунца; 10) презиме француског књижевника; 11) становник азијског континента; 12) врста муве снажних крила и кратких ноздрва; 13) голман; 14) врста папагаја; 15) део коњске опреме; 16) напољу (хрв.); 17) стара мера за тежину; 18) женско име; 19) град у Сирији; 20) хемиски знак за лантан; 21) каиш за опанке; 22) преносење неког права на другог, уступање; 23) сој.

Усправно: 1) језеро на спуштеном ушћу реке; 2) турско купатило; 3) стара египатска мера за злато; 4) место у Малој Азији где је Александар победио Дарија; 5) десна притока Црног Дрима; 6) справа; 7) пустиња на југу Арабског Полуострва; 8) држава у Азији; 9) врста песме; 10) склониште за стоку; 11) аласи; 12) женско име; 13) коњ црне длаке; 14) прибор за тенис; 15) јемство на меници; 16) географска карта; 17) невреме праћено ветром; 18) свети бик старих Египћана; 19) планина у Грчкој западно од Солунског Залива; 20) слово латинице.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) Зола; 2) ливада; 3) Роден; 4) па; 5) ован; 6) зор; 7) сир; 8) бета; 9) ат; 10) тенис; 11) исприг; 12) отац; 13) амонал; 14) а-гаве; 15) ем; 16) радио; 17) ажа; 18) ада; 19) смук; 20) тик; 21) опера; 22) Равена; 23) мета.
Усправно: 1) зидар; 2) Овен; 3) лан; 4) Ад; 5) ловити; 6) апатит; 7) роса; 8) Арас; 9) Зе-ница; 10) Веране; 11) Тетово; 12) помада; 13) Ага-дир; 14) легура; 15) Арас; 16) Мока; 17) имена; 18) „Свет“; 19) ове; 20) ан.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ЗА СТОЛОМ

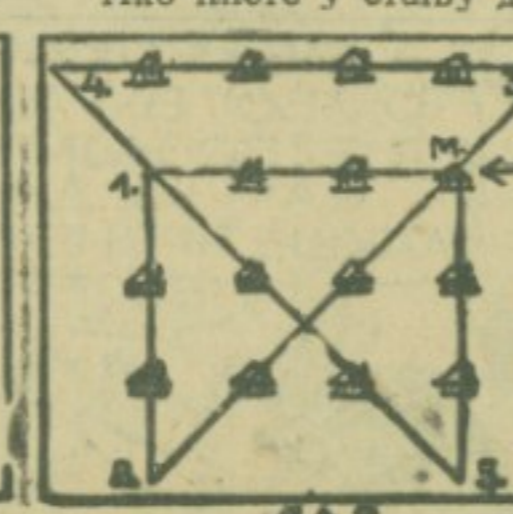
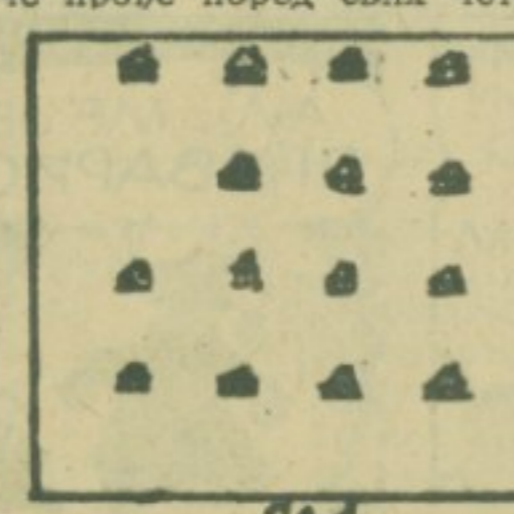
Четири породице, које се састоје свака од оца, мајке и једног детета, морају да се сместе на дванаест столница око једног округлог стола, с тим да сваки човек буде између једне жене и једног детета, свака жена између једног човека и једног детета и свако дете између једног човека и једне жене. Сем тога, два члана једне породице не смеју да седе један поред другог.

ВАСИНА ШЕТЊА

На периферији Београда подигнуто је петнаест скоро једнаких малих кућа. У свакој станује по једна породица, само у једној станује сам Васо. Он свако вече прође поред свих четр-

Како бисте разместили ове четири породице око стола? Ако не успете у томе, прочитајте наш одговор:

Обележићемо људе са М, жене са Ж, а децу са Д. Сем тога, означимо четири породице бројевима 1, 2, 3 и 4. Ево вам једног од више могућих решења:
М₁-Д₁-Ж₁-М₁-Д₁-Ж₁
-М₂-Д₂-Ж₂-М₂-Д₂-Ж₂

наест кућа да би дошао у своју. Увек иде само правим линијама, мењајући правац свега шест пута. Поред сваке куће, па и поред своје, прође само по

ми решите тај задатак, погледајте са 2 и одмах ће вам све бити јасно. Васо је штапао од своје куће означеном словом М у правцу стрелце на број 1, па на 2 итд.

ЈАЈЕ КАО ЧИГРА

Скувајте једно јаје тврдо, али по могућству треба да се кува у усправном положају. Онда га преко средине обавијте танким

концем. Наместите га тада на неки гладак сто, притисните прстом одоздо и брзо повучите конач. Јаје ће се, будете ли то вешто извели, окретати као чигра.

ТРИ КРАТКА ПИТАЊА

- 1) Шта је то: иако их нико не зове, ноћу се саме јављају; иако их дању нико не дира, нестају?
- 2) Који су то бројеви који постају већи кад им се одузме 1?
- 3) Шта је то: што се више има, све се мање види? Уколико не можете да се сетите, дајемо вам и одговор:
1) звезде; 2) римски бројеви IV и IX. Ако им се одузме јединица, постају већи, тј. V и X. 3) помернина.

ПАЈА ПАТАК

ЗИД ОД ЦИГАЛА И ЦЕМЕНТА! БАШ ШТО МЕНИ ТРЕБА!

...И ПОШАЉИТЕ ОДМАХ!

ПО ЖЕЉИ, ГОС' НЕ ПАЈО! КРОЗ ПЕТ МИНУТА!

А САД НА ПОСАО!

ШТА ТО РАДИШ, УЈКА ПАЈО?

ЗИДАМ ОГРАДУ, ШВРКО!

УЈКА ПАЈО, ЧИНИ МИ СЕ ДА НЕ ТРЕБА ТАКО...?

УМУКНИ! ТАЧНО СЕ ДРЖИМ УПУТСТАВА ИЗ КЊИГЕ!

ХМ! ЈЕСИ ЛИ У ТО БАШ САСВИМ СИГУРАН?

СИГУРНО ДА САМ СИГУРАН!

СИГУРНО ДА САМ СИГУРАН!

СИГУРНО ДА САМ СИГУРАН!

СИГУРНО ДА САМ СИГУРАН!

ЕВО, ГОТОВО! БАШ САМ МАЈСТОР!

ХАЈД! ДА ЧУЕМ ШТА ИМАШ ДА КАЖЕШ?

ПА, НИШТА СЕМ...

...НЕМА КАПИЈЕ!

ДИВНО, ПАЈО! И ТАКО РОМАНТИЧНО!

(СВЕ САМ РОБЕН ЗА РОМАНТИЧНО КУ, ПАТО!

Волт Дизни:

ДУШКО ДУГОУШКО

И ДРУГИ ДОБРИ И РЪАВИ СТАНОВНИЦИ ЊЕГОВЕ ВАРОШИЦЕ И ОКОЛИНЕ УМ ЦАРУЈЕ...

УХ...УХ...НИСАМ ЗНАО ДА ЈЕ ОВО ТАКО ТЕШКО!

ОХО...ХО... ДВА БУРЕТА МЕДА!

СТАНИ, ДУШКО! ТО ЈЕ ТЕШКО ЗА ТЕБЕ!

ОХ...ЈАО... ОХ...ПУКИ ЋЕ МИ ЛЕЉА ОД ТЕРЕТА!

ПУСТИ ДА ТИ ЈА ПОМОГНЕМ.

БАШ МИ ЈЕ МИЛО ШТО САМ НАИШАО НА ВРЕМЕ!

ВИ СТЕ СТРАШНО ЈАКО СТВОРЕЊЕ ЧИКА МИШКО!

ЈЕСТ... ОВАКАВ ТЕРЕТ И НИЈЕ ЗА МАЛЕ ДОБРЕ ЗЕЧЕВЕ!

НИСАМ НИ СЛУТИО ДА САМ ТАКО СЛАБ... ДОК НИСАМ ВИДЕО ВАШУ СНАГУ!

УХ... НИЗБРДО ЈЕ ЛАКО...

АЛИ ОВА УЗБРАЦА!

ШТА ЈЕ ТО ЗА ВАШУ СНАГУ, ЧИКА МИШКО!

МНОГО СТЕ МИ ПОМОГЛИ! САД ЋУ ДА ОТВОРИМ ЈЕДНО БУРЕ!

ОХО...ХО... ОТВОРИ, СИНОВИЈЕ, ОТВОРИ!

ЕКСЕРИ!! НИЈЕ МЕД?

МЕД? ОХ...ВИ ТО ЗБОР БУРАДИ! НЕ! ПОЗАЈМИО САМ ИХ ДА ЛАКШЕ ПРЕНЕДЕМ ЕКСЕРЕ!

АЛА МЕ ЈЕ ПРЕВАРИО!

ПРЕВАРИО? КО ГА ЈЕ ПРЕВАРИО? ПА ЈА НИСАМ НИ СПОМЕНУО МЕД!